

MATtanken

OFFENTLIGA MÅLTIDER – ALLA AKTÖRER I KEDJAN

FRÅGOR OCH SVAR VID WEBBINARIET 8 MAJ 2018

Några av frågorna är sådana som vi inte hann ta upp på webinariet och några svar är förtydliganden till det som sades.

Jag har svårt att avgöra om det i tabellen där det anges 9 MJ och nämns mer protein- och energirikt till personer med dålig aptit menas särskild lunch- och middagsmat (motsvarande tidigare E-kost) eller om det bara handlar om mellanmål och frukost.

Svar: Rekommendationerna avser dagsbehovet – som alltså alla dygnets måltider tillsammans behöver tillgodose. /Anna-Karin

SNR- A- E- ska vi ta bort men på vilket sätt ska vi ersätta dessa?

Svar: Varken Livsmedelsverket eller Socialstyrelsen har kvar de tidigare rekommenderade grundkosterna. Våra nya råd utgår från individens dagsbehov enligt NNR 2012 och skiljer lite mellan personer med normal eller nedsatt aptit. Måltiderna (både måltidsordning, portionsstorlek och maträtter) behöver utifrån detta kunna anpassas till individens önskemål och preferenser. Kommunen eller den enskilda verksamheten behöver ta eget ansvar för att säkerställa att maten som serveras täcker behovet och hamnar i magen. De nya rekommendationerna öppnar upp för nya möjligheter att planera och följa upp måltiderna inom äldreomsorgen med större flexibilitet och möjlighet till individanpassning. /Anna-Karin

Vi tänker att om inte den vanliga maten räcker är det individanpassning, ordinerad av sjuksköterska som gäller. Tänker vi rätt?

Svar: Ja, det stämmer. Bra måltider utifrån Livsmedelsverkets råd är grunden för alla inom äldreomsorgen. I råden finns även stöd för anpassningar till dem med nedsatt aptit vilket till exempel måltidsverksamheten behöver kunna tillhandahålla i form av exempelvis små mellanmål, aptitretare och desserter. Men om detta inte räcker kan kompletterande insatser behövas i form av en individuell nutritionsbehandling. Ramarna för denna kommer ut som rekommendationer från Socialstyrelsen i slutet på 2018, och utgår från regelverket i SOSFS 2014:10 Förebyggande av och behandling vid undernäring. /Anna-Karin

Samverkan - viktigt och nödvändigt för att måltiderna inom äldreomsorgen ska kunna fungera. Bra med nätverk eller liknande där man kan dela med sig och få ta del av goda exempel. Vi som arbetar med måltider är ju redan frälsta - hur når vi vården?

Svar: Ta initiativ och bjud in till dialog. Livsmedelsverkets nya råd, Socialtjänstlagens värdegrund och Socialstyrelsens föreskrift kring Förebyggande av och behandling vid undernäring (SOSFS 2014:10) kan vara bra utgångspunkter. /Anna-Karin

Landsbygds-
nätverket
2020
- samverkan för utveckling

SK
SVERIGES
KONSUMENTER

Europeiska jordbruksrådet för
landbruksutveckling
Europeiska jordbruksrådet för
landbruksutveckling

MATtanken

OFFENTLIGA MÅLTIDER – ALLA AKTÖRER I KEDJAN

Enligt råden ska måltiderna anpassas efter den äldres behov och preferenser. Då dietister saknas i många verksamheter inom äldreomsorgen undrar jag vem som har kompetens att bedöma vilket energi- och proteinbehov den äldre har? Hur ska måltiderna kunna anpassas när man inte känner till behovet?

Svar: Mycket viktig fråga, bör ställas till verksamhetsledningen. /Anna-Karin

Tror att antalet portioner/dag som är största problemet för de som har mat i hemmet. Några tips där?

Svar: Instämmer. Vi behöver hitta nya typer av måltidsstöd som lägger större vikt både vid måltidsordning men även vid måltidens sociala betydelse. Det innovativa arbetssättet i Munkedal och Lidköping som togs upp på webinarier är mycket intressanta, men även måltidsvänner och Kävlinge kommuns kioskvagn som går att läsa om på MATtankens webbplats www.mattanken.se är lysande goda exempel. Förhoppningsvis kommer vi se ännu fler goda idéer framöver! /Eva och Anna-Karin

Och ska man tänka att de flesta äldre I N T E har "normal" aptit?

Svar: Inom äldreomsorgen finns en stor andel äldre med nedsatt aptit, därför bör verksamheterna ha möjlighet att anpassa måltiderna för dessa.

Vi i kommunerna behöver verktyg för att säkra upp måltiderna för den äldre i hela kedjan. Det får inte bli slumpen som avgör att den äldre får en individanpassad och bra måltid. Det ligger en stor fara i att det ska vara upp till kommunerna själva att utforma dessa verktyg. Socialförvaltningar i ett pressat läge verkställer bara det som är lagstadgat och det som inte är tolkningsbart. Med erfarenhet från arbete i flera olika kommuner så vet vi att det ser mycket olika ut i landets kommuner.

Svar: Regelverket är detsamma för alla kommuner. Alla som arbetar inom verksamheten bör arbeta för att leva upp till lagstiftningens krav och bidra till fortlöpande kvalitetsutveckling. /Anna-Karin

Bedömer ni att måltiderna inom äldreomsorgen behöver näringsberäknas?

Näringsberäkning är ett viktigt underlag för att planera och utforma menyer som tillgodoser behovet av energi och näring. Men det behövs även dokumentation som säkerställer att den enskilde också får i sig det den behöver. /Anna-Karin

För många av oss står inte näringsberäkningen i motsatsförhållande till att inse att det som faktiskt hamnar i magen är det som ger näring, vilket jag vill påpeka eftersom jag upplever att ni tror att de tidigare kosterna har gjort att vi inte tänkt på vad som hamnat i magen.

Svar: Instämmer med dig, näringsberäkning är en viktig del av måltidsplaneringen och även vid uppföljningen av att tillräckligt hamnar i magen. Grundkosterna är borttagna dels för att de

Landsbyggs-
nätverket
2020
- samverkan för utveckling

SK
SVERIGES
KONSUMENTER

Europeiska jordbruks- och
landbruksministeriet
www.landsbyggsnaten.se

MATtanken

OFFENTLIGA MÅLTIDER – ALLA AKTÖRER I KEDJAN

ersatts av nya näringsrekommendationer och för att vi behöver hitta sätt att arbeta där individen för större utrymme med rutiner och strukturer som är mer flexibla. /Anna-Karin

I min verksamhet lagar vi två måltider som vi skickar till äldreomsorgen. Resten är Socialförvaltningens ansvar, och så är det i många kommuner. Jag har svårt att se hur dessa nya rekommendationer skall stödja alla avdelningar, boendechefen och vårdpersonal för att ge den äldre en individanpassad måltid.

Svar: I ett sådant system låter det som om ansvaret är otydligt fördelat. Här behöver man ta en diskussion internt om hur ni ska samverka och vem som ansvarar för att de äldre får i sig det de behöver. /Anna-Karin

En fråga gällande rekommendationen om tillskott av D-vitamin till "alla" över 75 år - kan det vara av vikt att tänka på om de har annan supplementering av detta? Tänker på behandling med kalciumkomplex som ju ofta är kombinerad med vitamin D.

Svar: En supplementering med kalcium föreskrivs av hälso- och sjukvården som också bör bedöma om det behöver kompletteras med extra D-vitamin. /Anna-Karin

Landsbyggs-
nätverket
2020
- samverkan för utveckling

SK
SVERIGES
KONSUMENTER

Europeiska jordbruksrådet för
landbruksutveckling Europe
Innovation - resurspartner